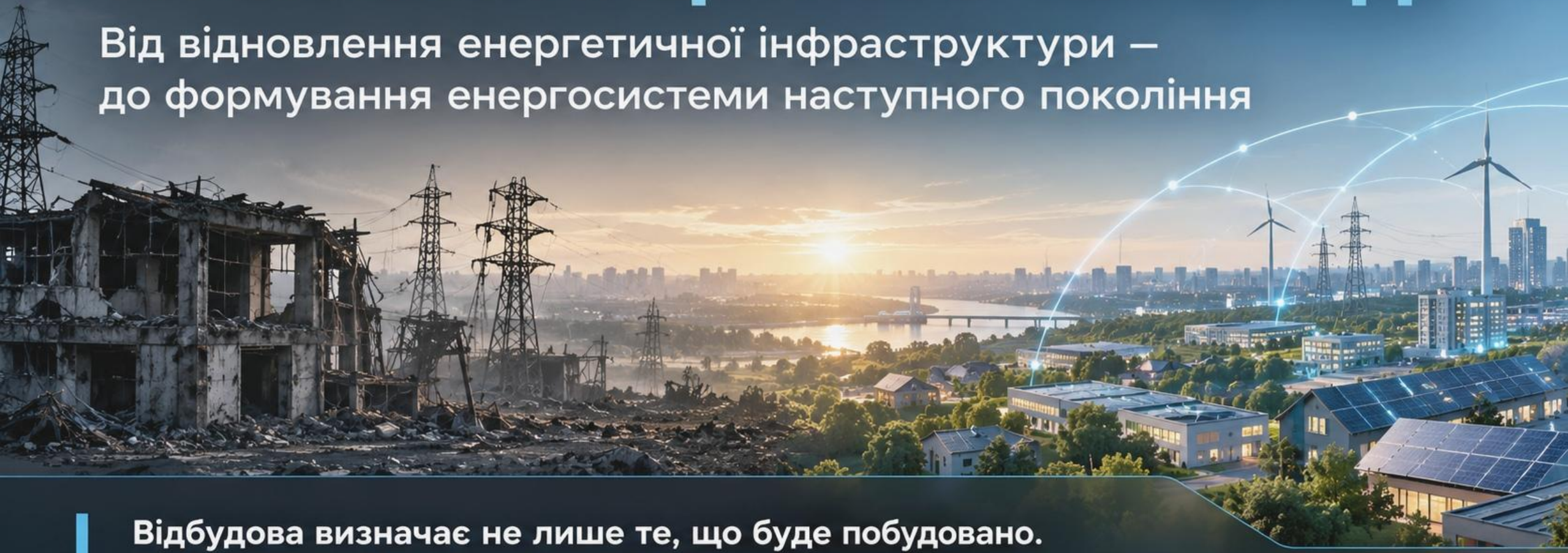
СТРАТЕГІЯ ТРАНСФОРМАЦІЙНОГО ПЕРЕХОДУ

Від відновлення енергетичної інфраструктури — до формування енергосистеми наступного покоління

Відбудова визначає не лише те, що буде побудовано.
Вона визначає архітектуру майбутньої енергосистеми.

ВІДБУДОВА

Відновлення · заміна · модернізація

ГЕНЕРАЦІЯ · МЕРЕЖІ · ПІДСТАНЦІЇ · АВТОМАТИКА · ЗВ'ЯЗОК · ОБЛІК

Відновлені та модернізовані активи

≠

ТРАНСФОРМАЦІЯ

Архітектура · функції · ролі · взаємодії · управління · ринкові механізми

АРХІТЕКТУРА · ФУНКЦІЇ ТА РОЛІ · ВЗАЄМОДІЇ ОДІЇ · УПРАВЛІННЯ · РИНКОВІ МЕХАНІЗМИ · РЕГУЛЮВАННЯ

Нові системні спроможності

Нове обладнання ще не створює нову енергосистему.

ТРАНСФОРМАЦІЯ ВЖЕ ВІДБУВАЄТЬСЯ — АЛЕ ЩЕ НЕ СТАЛА КЕРОВАНОЮ

DER
розподілена генерація

BTM
ресурси за лічильником

BESS
накопичувачі енергії

AMI
інтелектуальний облік

Цифрові підстанції

Автоматизація
ADMS / DERMS

Мікромережі

Агрегація / VPP

Технологічна децентралізація вже відбувається

ТРИ СИСТЕМНІ РОЗРИВИ

1. **УПРАВЛІННЯ**
Стратегічні цілі ↔ наскрізний механізм реалізації

2. **ЧАСУ**
Швидкість децентралізації ↔ швидкість створення спроможностей інтеграції

3. **ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ**
Розподілена реалізація ↔ відповідальність за системний результат

Більше проєктів ≠ керована трансформація.

ВІД СОТЕНЬ КЕРОВАНИХ ОБ’ЄКТІВ — ДО МІЛЬЙОНІВ АКТИВНИХ РЕСУРСІВ

ТРАДИЦІЙНА СИСТЕМА

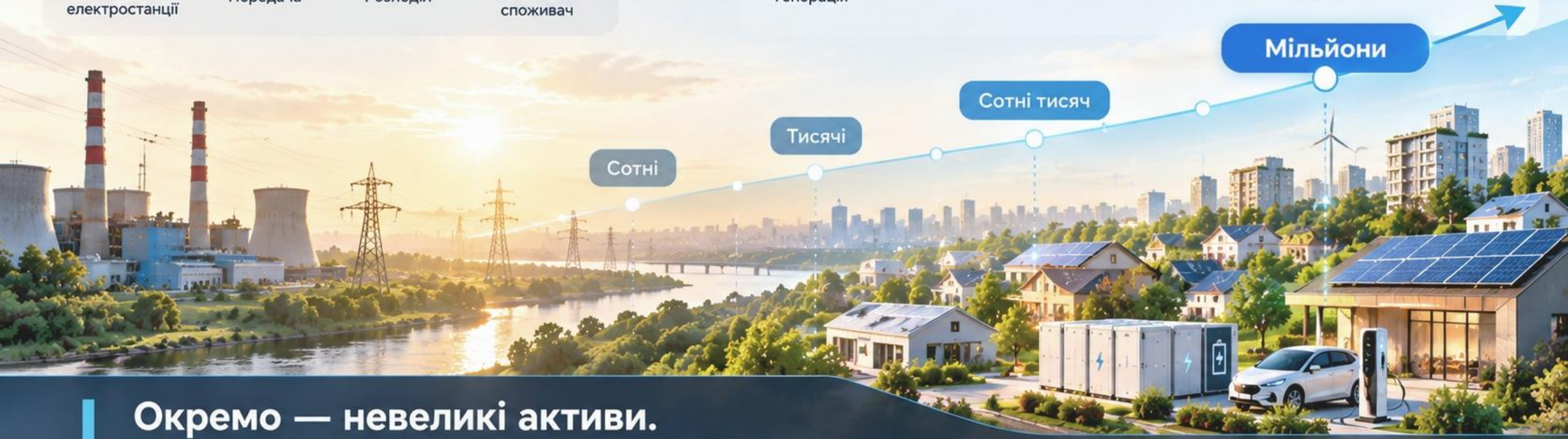
Централізована генерація і пасивні споживачі

Великі електростанції → Передача → Розподіл → Пасивний споживач

НОВА СИСТЕМА

Розподілені ресурси та активні споживачі

Велика генерація + DER + BESS + BTM + Електромобілі + Кероване навантаження + Мікромережі

Окремо — невеликі активи.
Сукупно — фактор режиму всієї енергосистеми.

НОВА ОЕС — ЦЕ СПРОМОЖНІСТЬ КЕРУВАТИ СКЛАДНІСТЮ

Одна фізична система.
Багато суб’єктів.
Багато рішень.
Одна узгоджена архітектура.

Ринок
Ринкові механізми та системна експлуатація

Повноваження
Ролі, відповідальність, координація

Кібербезпека
Дані, телекомунікації, інтеграція

Управління
Процеси, алгоритми, автоматизація

Фізична система
Генерація, мережі, DER, BTM

Вимірювання
Дані, верифікація, докази

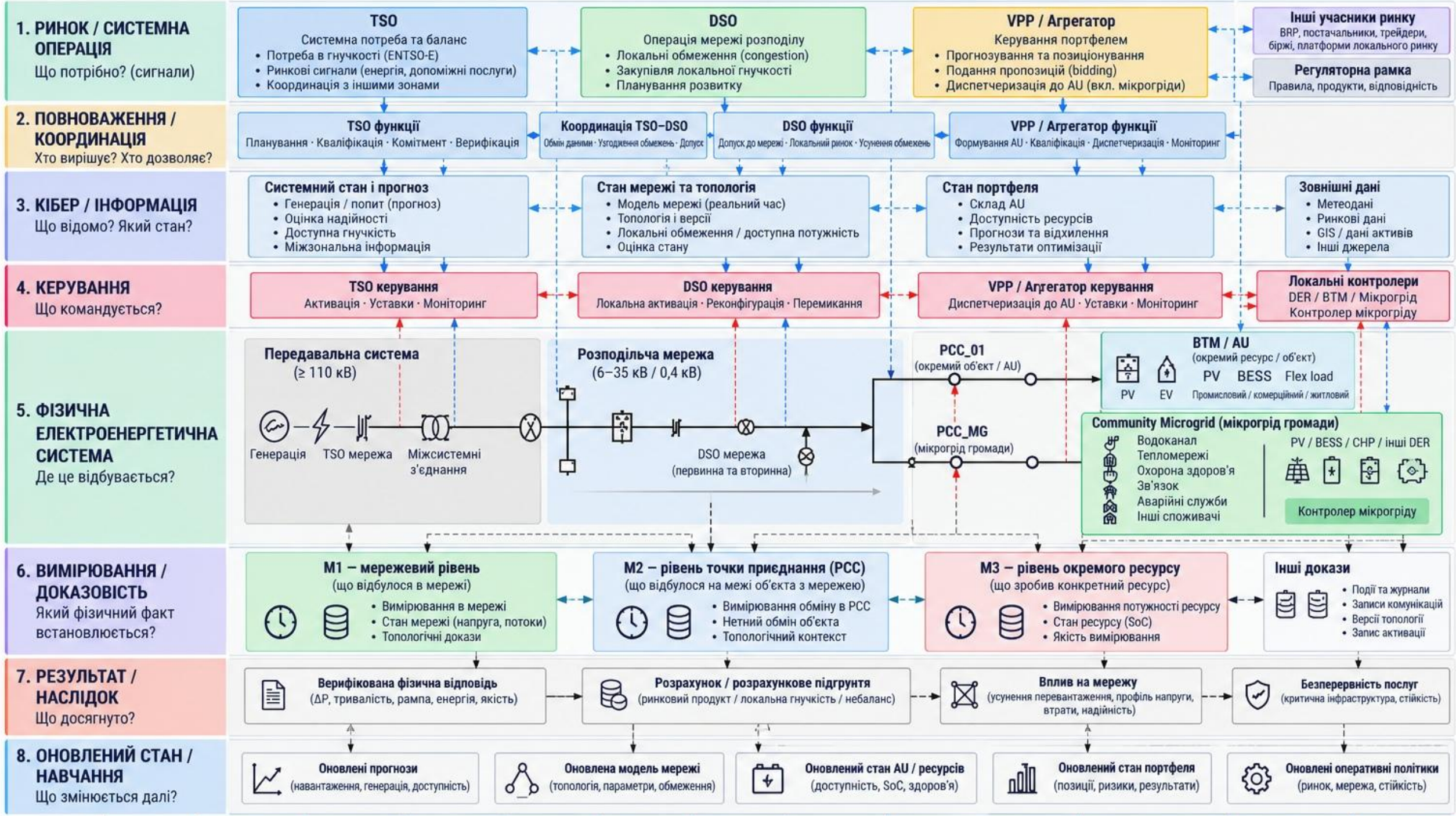
Результат
Надійність, якість, стійкість, розвиток

ВЗАЄМОДІЮТЬ ЯК ЄДИНА СИСТЕМА

ОСП ↔ ОСР ↔ Агрегатор / VPP ↔ Активний споживач / BTM ↔ DER ↔ Мікромережа

Ресурси залишаються розподіленими.
Узгодженими мають бути правила, дані, повноваження та контури координації.

1. РИНОК / СИСТЕМНА ОПЕРАЦІЯ
Що потрібно? (сигнали)
TSO
Системна потреба та баланс
• Потреба в гнучкості (ENTSO-E)
• Ринкові сигнали (енергія, допоміжні послуги)
• Координація з іншими зонами
DSO
Операція мережі розподілу
• Локальні обмеження (congestion)
• Закупівля локальної гнучкості
• Планування розвитку
VPP / Агрегатор
Керування портфелем
• Прогнозування та позиціонування
• Подання пропозицій (bidding)
• Диспетчеризація до AU (вкл. мікрогріди)
Інші учасники ринку
BRP, постачальники, трейдери, біржі, платформи локального ринку
Регуляторна рамка
Правила, продукти, відповідність
2. ПОВНОВАЖЕННЯ / КООРДИНАЦІЯ
Хто вирішує? Хто дозволяє?
TSO функції
Планування · Кваліфікація · Комітмент · Верифікація
Координація TSO–DSO
Обмін даними · Узгодження обмежень · Допуск
DSO функції
Допуск до мережі · Локальний ринок · Усунення обмежень
VPP / Агрегатор функції
Формування AU · Кваліфікація · Диспетчеризація · Моніторинг
3. КІБЕР / ІНФОРМАЦІЯ
Що відомо? Який стан?
Системний стан і прогноз
• Генерація / попит (прогноз)
• Оцінка надійності
• Доступна гнучкість
• Міжзональна інформація
Стан мережі та топологія
• Модель мережі (реальний час)
• Топологія і версії
• Локальні обмеження / доступна потужність
• Оцінка стану
Стан портфеля
• Склад AU
• Доступність ресурсів
• Прогнози та відхилення
• Результати оптимізації
Зовнішні дані
• Метеодані
• Ринкові дані
• GIS / дані активів
• Інші джерела
4. КЕРУВАННЯ
Що командується?
TSO керування
Активація · Уставки · Моніторинг
DSO керування
Локальна активація · Реконфігурація · Перемикання
VPP / Агрегатор керування
Диспетчеризація до AU · Уставки · Моніторинг
Локальні контролери
DER / BTM / Мікрогрід
Контролер мікрогріду
5. ФІЗИЧНА ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИЧНА СИСТЕМА
Де це відбувається?
Передавальна система
(≥ 110 кВ)
Генерація
TSO мережа
Міжсистемні з'єднання
Розподільча мережа
(6–35 кВ / 0,4 кВ)
DSO мережа
(первинна та вторинна)
PCC_01
(окремий об'єкт / AU)
PCC_MG
(мікрогрід громади)
BTM / AU
(окремий ресурс / об'єкт)
PV
EV
PV BESS Flex load
Промисловий / комерційний / житловий
Community Microgrid (мікрогрід громади)
Водоканал
Тепломережі
Охорона здоров'я
Зв'язок
Аварійні служби
Інші споживачі
PV / BESS / CHP / інші DER
Контролер мікрогріду
6. ВИМІРЮВАННЯ / ДОКАЗОВІСТЬ
Який фізичний факт встановлюється?
M1 — мережевий рівень
(що відбулося в мережі)
• Вимірювання в мережі
• Стан мережі (напруга, потоки)
• Топологічні докази
M2 — рівень точки приєднання (PCC)
(що відбулося на межі об'єкта з мережею)
• Вимірювання обміну в PCC
• Нетний обмін об'єкта
• Топологічний контекст
M3 — рівень окремого ресурсу
(що зробив конкретний ресурс)
• Вимірювання потужності ресурсу
• Стан ресурсу (SoC)
• Якість вимірювання
Інші докази
• Події та журнали
• Записи комунікацій
• Версії топології
• Запис активації
7. РЕЗУЛЬТАТ / НАСЛІДОК
Що досягнуто?
Верифікована фізична відповідь
(ΔP, тривалість, рампа, енергія, якість)
Розрахунок / розрахункове підґрунтя
(ринковий продукт / локальна гнучкість / небаланс)
Вплив на мережу
(усунення перевантаження, профіль напруги, втрати, надійність)
Безперервність послуг
(критична інфраструктура, стійкість)
8. ОНОВЛЕНИЙ СТАН / НАВЧАННЯ
Що змінюється далі?
Оновлені прогнози
(навантаження, генерація, доступність)
Оновлена модель мережі
(топологія, параметри, обмеження)
Оновлений стан AU / ресурсів
(доступність, SoC, здоров'я)
Оновлений стан портфеля
(позиції, ризики, результати)
Оновлені оперативні політики
(ринок, мережа, стійкість)

РОЗПОДІЛЕНИЙ ЕНЕРГЕТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ВЖЕ СТВОРЮЄТЬСЯ

Приватні та корпоративні інвестиції формують нові ресурси по всій країні.

DER
дахові СЕС

BTM
комерційні та промислові ресурси

BESS
накопичувачі енергії

Резервна генерація

Електромобілі та зарядна інфраструктура

Кероване навантаження

Мікромережі

...

ФІЗИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ≠ СИСТЕМНА СПРОМОЖНІСТЬ

Спостережуваність → Прогнозування → Агрегація → Кваліфікація → Мережева допустимість → Координація ОСП – ОСР → Активація → Вимірювання → Верифікація

Встановлений DER — це актив.

Доступна, мережево допустима, керована і верифікована реакція DER — це системна гнучкість.

ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ МАЄ ТРЕТІЙ ВИМІР

Спільний європейський енергетичний простір — це не тільки фізичні синхронні зв'язки та спільні ринки. Це також спільні системні спроможності.

1 ФІЗИЧНА ІНТЕГРАЦІЯ

Синхронізація з ENTSO-E

- Синхронна робота ОЕС України з континентальною Європою
- Технічна сумісність та надійність паралельної роботи

2 РИНКОВА ІНТЕГРАЦІЯ

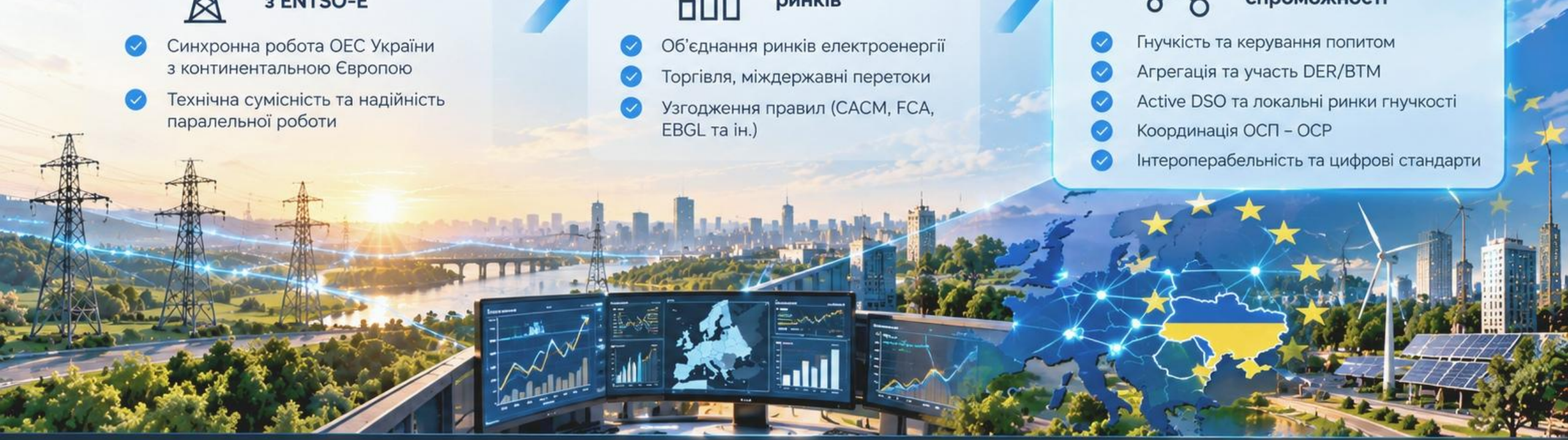
Інтеграція ринків

- Об'єднання ринків електроенергії
- Торгівля, міждержавні перетоки
- Узгодження правил (CACM, FCA, EBGL та ін.)

3 ФУНКЦІОНАЛЬНА ІНТЕГРАЦІЯ

Спільні системні спроможності

- Гнучкість та керування попитом
- Агрегація та участь DER/BTM
- Active DSO та локальні ринки гнучкості
- Координація ОСП – ОСР
- Інтероперабельність та цифрові стандарти

Спільний ринок не означає однакової функціональної спроможності енергосистем.

Ринкова інтеграція створює доступ. Системні спроможності визначають, наскільки ефективно цим доступом можна скористатися.

ЧИМ БІЛЬШИЙ МАСШТАБ ІНВЕСТИЦІЙ — ТИМ ВИЩА ЦІНА АРХІТЕКТУРНОЇ ПОМИЛКИ

Мільярди євро інвестицій можуть прискорити модернізацію та стійкість ОЕС України — або закріпити неефективні рішення на десятиліття. Різницю визначає цільова архітектура.

БЕЗ ЦІЛЬОВОЇ АРХІТЕКТУРИ

Фрагментарні рішення з високими ризиками

Інвестиції
Фінансування окремих проєктів та активів

→

Окремі активи
Нескоординована реалізація

→

Інтеграційні розриви
Невідповідність стандартів, даних, процесів

→

Технологічна залежність / архітектурне блокування
Закриті рішення, обмежена сумісність, втрата гнучкості

→

Повторні витрати
Додаткові інвестиції для виправлення, вищі операційні витрати

З ЦІЛЬОВОЮ АРХІТЕКТУРОЮ

Скоординовані рішення з довгостроковою цінністю

Системна потреба
Аналіз стану, сценарії, цілі (надійність, гнучкість, декарбонізація)

→

Необхідна спроможність
Визначення функцій та вимог (TSO–DSO–DER, ринки, резерви тощо)

→

Оптимальна комбінація ресурсів
Централізована генерація, мережі, DER/BTM, зберігання, гнучкість, попит

→

Інвестиції
Портфель проєктів із урахуванням життєвого циклу та сумісності

→

Верифікація
Оцінка відповідності та досягнення цілей (KPI, стійкість, безпека)

→

Системний результат
Більш надійна, гнучка, економічно ефективна та інтегрована ОЕС

КАПІТАЛ ПРИСКОРЮЄ БУДЬ-ЯКУ ОБРАНУ ТРАЄКТОРІЮ.

Правильна архітектура перетворює інвестиції на стійку цінність для України та Європи.

ЦІЛЬОВА АРХІТЕКТУРА ЗМЕНШУЄ СУКУПНУ ВАРТІСТЬ ВОЛОДІННЯ (TCO).

СУМІСНІСТЬ І ВІДКРИТІ СТАНДАРТИ УНИКАЮТЬ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ.

ІНВЕСТИЦІЇ СТВОРЮЮТЬ ДОВГОСТРОКОВУ СТІЙКІСТЬ, НОВІ МОЖЛИВОСТІ РИНКІВ І ПРИСКОРЮЮТЬ ІНТЕГРАЦІЮ З ЄС.

ОБ’ЄКТОМ ТРАНСФОРМАЦІЇ Є НЕ ОБЛАДНАННЯ.
ОБ’ЄКТОМ ТРАНСФОРМАЦІЇ Є СПРОМОЖНІСТЬ ЕНЕРГОСИСТЕМИ.

Інвестиції мають створювати не просто фізичні активи, а підтверджену системну спроможність, яка інтегрована в ринок, керування та операції.

ВСТАНОВЛЕНИЙ АКТИВ ≠ ПРИЙНЯТА СИСТЕМНА СПРОМОЖНІСТЬ

- Збудований об’єкт
- Введений в експлуатацію
- Відповідає технічним характеристикам

- ✓ Доступна потужність
- ✓ Підтверджена надійність
- ✓ Інтеграція в операції та ринок

ПІДКЛЮЧЕНІ ЦИФРОВІ СИСТЕМИ ≠ ІНТЕРОПЕРАБЕЛЬНІСТЬ

- Встановлені ADMS, DERMS, AMI, ринкові платформи
- Обмін даними між системами
- Окремі інтерфейси

- ✓ Єдині моделі даних і стандарти (CIM)
- ✓ Безшовний обмін даними (TSO–DSO–ринок–DER)
- ✓ Спільні процеси та ідентифікація

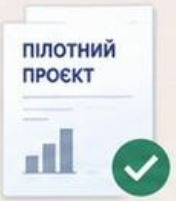
ВСТАНОВЛЕНІ MBT DER ≠ СИСТЕМНА ГНУЧКІСТЬ

- Встановлені потужності PV, BESS, інші DER
- Фізичне підключення
- Відповідність технічним вимогам

- ✓ Доступна та керована гнучкість
- ✓ Участь у ринку та послугах системеі
- ✓ Підтверджена результативність (вимірювана)

ЗАВЕРШЕНИЙ ПІЛОТ ≠ ВАЛІДОВАНА АРХІТЕКТУРА

- Демонстрація можливості
- Локальний масштаб
- Обмежений термін дії
- Навчальний ефект

- ✓ Масштабована модель
- ✓ Відповідність регуляторній рамці
- ✓ Готовність до тиражування
- ✓ Інтеграція в національну архітектуру

ЗАВЕРШЕННЯ ПРОЄКТУ
Встановлення, підключення, тестування

→

ПРИЙМАННЯ СИСТЕМНОЇ СПРОМОЖНОСТІ
Верифікація, інтеграція, операційна та ринкова доступність

ІНВЕСТИЦІЇ МАЮТЬ СТВОРЮВАТИ ПІДТВЕРДЖЕНУ **СПРОМОЖНІСТЬ, А НЕ ТІЛЬКИ АКТИВИ.**

СИСТЕМНА СПРОМОЖНІСТЬ ЦЕ **ВИМІРЮВАНА, КЕРОВАНА ТА ІНТЕГРОВАНА ЦІННІСТЬ.**

ВІД ПІЛОТІВ ДО МАСШТАБУ — **ЧЕРЕЗ ВАЛІДОВАНУ АРХІТЕКТУРУ ТА СПІЛЬНІ СТАНДАРТИ.**

ВІД ПЕРЕЛІКУ ПРОЄКТІВ — ДО ЗАМКНЕНОГО КОНТУРУ КЕРОВАНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Системний підхід дозволяє перетворити окремі проєкти на послідовні кроки до стійкої, гнучкої та інтегрованої енергосистеми України.

1 Оновлення архітектури
- Врахування досвіду, стандарти
- Нові цілі взаємодія (TSO–DSO–DER)
- Постіострокові цілі

2 Необхідні системні спроможності
- Надійність, гнучкість, доступність
- Декарбонізація, ринкова інтеграція
- Кількісні та якісні цілі

3 Поточний стан / розрив спроможностей
- Оцінка стану мережі, ринку, даних
- Визначення розривів
- Пріоритизація

4 Функціональні вимоги
- Технічні, ринкові, регуляторні
- Вимоги до даних та кібербезпеки
- Критерії приймання

5 Інвестиції + регулювання
- Оптимальна комбінація ресурсів
- Регуляторні умови та стимули
- Фінансування та себесартість (LCC)

6 Пілот / інтеграція
- Реалізація пілотів
- Інтеграція систем і процесів
- Управління ризиками

7 Тестування + докази
- Технічні та ринкові тести
- Верифікація KPI
- Оцінка впливу на систему

8 Приймання
- Підтвердження досягнення цілей
- Готовність до експлуатації
- Перехід у BAU (штатну роботу)

9 Нормативне закріплення + масштабування
- Оновлення кодексів і правил
- Стандартизація рішень
- Розгортання на інші регіони

10 Вимірюваний системний результат
- Підвищення надійності та стійкості
- Більша інтеграція ВДЕ та DER
- Економічна ефективність, менші викиди

1 Цільова архітектура
- Модель, принципи, стандарти
- Ролі та взаємодія (TSO–DSO–DER)
- Довгострокові цілі

КЕРОВАНА ТРАНСФОРМАЦІЯ

ВІД ПЛАНУ ДО РЕЗУЛЬТАТУ З ПОСТІЙНИМ УДОСКОНАЛЕННЯМ

Масштабується не технологія.
Масштабується підтверджена спроможність.

- МЕНШІ РИЗИКИ ПОМИЛКОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ
- ШВИДШЕ ДОСЯГНЕННЯ СИСТЕМНИХ ЦІЛЕЙ
- СТІЙКА, ГНУЧКА ТА ІНТЕГРОВАНА ОЕС УКРАЇНИ

ВІД ВІДБУДОВИ — ДО КЕРОВАНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИЧНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Відновлюємо сьогодні.
Будуємо сильнішу, гнучку та інтегровану європейську систему завтра — на основі цільової архітектури, системних спроможностей і доказових рішень.

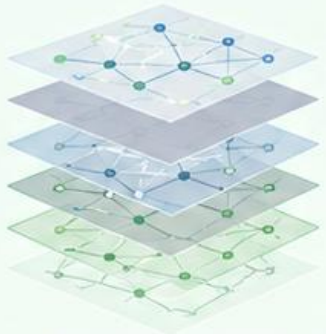
ПРОГРАМА КЕРОВАНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ
ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИЧНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

01 ЦІЛЬОВА ФУНКЦІОНАЛЬНА АРХІТЕКТУРА
Яку систему будуємо?

- Модель, принципи, стандарти
- Ролі та взаємодія (TSO–DSO–DER)
- Ринкова та операційна архітектура
- Цільові технічні та цифрові рішення

02 КАРТА СИСТЕМНИХ СПРОМОЖНОСТЕЙ І РОЗРИВІВ
Що система повинна вміти?

- Операційні спроможності
- Ринкові спроможності
- Цифрові спроможності
- Інституційні спроможності
- Розриви та пріоритети

- Оцінка поточного стану
- Визначення розривів (технічних, цифрових, ринкових, регуляторних)
- Пріоритезація заходів
- Кількісні та якісні цілі

03 КЕРОВАНИЙ ПЕРЕХІД
Що необхідно змінити?

- План заходів і послідовність реалізації
- Комбінація інвестицій і регуляторних рішень
- Пілоти та поетапна інтеграція
- Координація всіх учасників (TSO, DSO, ринок, громади)
- Відповідність європейським вимогам та інтеграція з ENTSO-E

04 ВЕРИФІКАЦІЯ → ПРИЙМАННЯ → МАСШТАБУВАННЯ
Що доведено і готове до масштабування?

Верифікація
Технічні та ринкові тести, оцінка KPI, доказ ефективності

Приймання
Визнання системної спроможності, введення в експлуатацію

Масштабування
Нормативне закріплення, стандартизація, тиражування на інші регіони та сегменти

Одна цільова архітектура. Багато учасників.
Розподілені інвестиції. Узгоджений системний результат.

Стійка, гнучка та безпечна ОЕС України

Повна інтеграція в європейський енергетичний простір

Більша цінність для людей, економіки та довкілля